

JANEZ ŽMAVC

Janez Žmavc (1924 -)

Isti, v: Iskra, 1947

Isti, rkp.-koresp.

RIŠEM MELANHOLIJO

*V kleti se vlačijo hudobna bitja,
in zloba je raztresena v črepinje;
iz tvojih davnih pravljič, stara mati,
izrezala drevo sem grbasto z obržja.*

*Na okno so primrzile se kaplje,
ko se na cesti sklonjen spet ustavi
in nekaj blazno, tiho pravi,
ljubimec mojih sanj.*

*Narisala sem te, o dobri človek,
ki vsak večer prihajaš sam od vode!
Povabila bi te, pa moraš skozi sobe -
od tvoje sive suknje še kaplja.*

*Rdeči so oblaki spili mojo žalost,
rdeče gore so oglele mrzlo sonce,
ti pa zgrbančen ob rdeči vodi,
iz zemlje korenine trgaš, k meni hodiš.*

*O dobri človek, topli bi me, ko bi vedeli!
Spomladi ne prihajaj k meni,
obiščem te, saj tudi cvetje
iz tvojih hladnih rok pognati mora.*

xxx

JUTRO

*O jutro moje zlato, vsi zvonovi
vrvi srebrne so v nebo napeli,
zvoni, pozvanja: Smo snega nameli,
da bojo zbudjeni božični snovi.*

*Ej, pesmi moje, kam ste se zgubile
v poljane snežne, dalje vzradoščene,
da ni sledi za vami niti ene!
Kolednice, v meglice so se skrile.*

*Kje so sani in konji zlatoglavi,
kje beli dvor, dvorjani lahkoživi,
princesa ljubica? - Kaj to sem sanjal!*

*Pa če sem sanjal, strune so ubrane
ostale spete iz srca v poljane,
iz njih je tiho tvoj prihod pozvanjal.*

x x x

SLIKARJEVA JESEN

*Jesen, prelest opojnih barv,
razlitih čez kostanjeve aleje,
neznane sveta goreč odsev,
ki smrtnika me večno greje,
iskal sem te, ti čudoslastna luč,
poln neutešene in bogate želje.*

*Prišla si kot omamna reka,
naplavljala zlato iz tajnosti globin,
zdaj v me si se prelila,
narasla do brezbržnosti višin.
O, moje roke! Drevje golo.
V nemoči svojih dni se utopim.*

VRANI

*Vrani čez polja letijo
sami, oj sami.
Mislili pred njimi bežijo,
črni so vrani.*

*Vrani čez gozd odletijo
sami, oj sami.
Mojih se misli bojijo -
črni so vrani.*

xxx

VRNITEV

*Med zvezde veter strgan kolobari
in siplje prah vsemirskih cest na naju,
skrivnostne so poti kot sanje v maju
in blizu ladje, ki jih noč krmari.*

*O majhnem domu in ognjišču sanja
večer na daljnem najinem sprehodu,
veselim zvezdam na širokem svodu
v križpotjih zgodnji mesec se priklanja.*

*Potem sediva in o vsem kramljava
kot mlada zakonca, lahno sanjava
iz nežnih medsebojnih doživetij.*

*Popotno suknjo sem na tla razgrnil -
kolikokrat sem se tako že vrnil!
Nekje so ladje v vetru brez zavetij.*

2

*Počival sem na dnu zelene vode
z očmi, še bolnimi od leta ptic,
dotaknil sem se sence perutnic
in rahlo speče prebudil valove.*

*Med preslico oblak je taval
in zidal k mojim nogam bajni grad,
kako bi še enkrat vanj stopil rad,
do zlatih morij prost vsega zaplaval.
Pod jezom so orehove lupine,
tolmun neznamen tihi ocean
in komaj sapica nad njim orkan.*

*Jož, vetrc, nisem več bolan tujine,
globine njenih sem oči pijan,
pomagaj mi, da najdem spet pristan!*

x x x

NE VEM KAKO

*Ne vem, kako je, da se ti predajam
vsa kakor v vetru, ki me nekam nosi,
kjer mi vse jemlje, a ničesar prosi,
dokler nemočna v njemu se porajam.*

*Ne vem, če prav je. Rajajo mladosti
še sanje na očeh mi in igrače,
in duša moja čez gredice skače, plače
prepolna joka in solza radosti.*

*Ah, ljubi moj, nikar me ne ukleni!
Glej, sama več ne vem, kedaj postala
ljubimka sem - tako se mi dozdeva.*

*Ne, ne, nikar objema ne razkleni!
Kje sem, nezvesta deklica, obstala!
Saj skupaj po tej grešni poti greva.*

x x x

LEDENE ROŽE

*Ledene rože -
nihče jih ne poljublja,
nobene vaze ne krasijo
in vendar kot druge
pod soncem venijo.*

*Ledene rože
so moje bele sanje -
hotela pesem si,
pa sem zarezal vanje
in je pritekla kri.*

*Kdo poljubil me v spanju,
ustna položil na cvet? -
Ah, zdramili so se spomini,
metulji so blizu in sladek je med.*

*Nebo je snežna poljana
in zvezde
raztresene rože ledene,
ki padajo v moje roke
kot zamrznjene
kresnice.*

- Glej, najina zvezda! -

*Ah, kaj bi le z njo
tu na zemlji počela!
Poljubov ni vajena,
pa je skopnela.*

x x x

VETER

*Veter
čez ograje, krog oglov...
poslušal sem te,
vonjal cvetje,
ki si jih po polju trosil
iz nevidnih košar.*

*Včasih si mi bil
vihar.*

*Ko boš le še sapa,
veter,
nagni k meni
poljsko cvetko
za poljub -
postani spet
vihar!*

x x x

SPOMLADANSKE
(1946/47)

1

Kako se veselim
pomladi, deklica!
Tja v polje pohitim,
ti z mano, deklica.

Metuljčka ulovim
v zeleno mrežico -
Joj, ko pa se bojim
prijeti ga z roko!

O, da te le dobim,
metuljček modrozlat,
čez polje te spustim
spet v rožnato pomlad!

Še tebe ulovim
za krilce, deklica -
Joj, saj te spet zgubim!
Kaj naj potem lovim?

2

Ah, ta pomladni veter!
Z gora prinesel toliko je vseh vonjav,
da duša že ne ve kam z njim
in misli: saj se je le poigral,
že jutri se bo spet kesal.

*Pa čakaj!
Nekje sem videl cvet,
med snegom je pognal
in je ostal
in je nabral
iz sonca toliko medu,
da je čebelici slabo postalo
in ni več mogla odleteti.*

*Ah, ta pomladni veter!
Čez noč se od nekod je vzel
in človek bi mu moral vse verjeti -
še to, da je ves svet obšel.*

3

*Še ena pomladna!
Sedaj pa zares.
Nobene skrivnosti ni vmes.
No, čujte!
Novica je kaj nenavadna:*

*Dva mlada človeka
hotela kar bosa sta v svet -
in v culi obleka
in v žepu kos kruha
in ona dve roži v laseh...*

*Pa kaj bi iz tega,
saj ona je mlada
in on je poet!*